

ДІЛО

Виходить щодня рано

РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ
Львів, Ринок ч. 10, II. пош.
Кonto почт. шваб. 143322.
Адреса для телеграм:
«Діло», Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. передполуднем
Рукописи не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в криву 300 зол.
За границею:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр., фр.
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 3 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 к. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції 29-41.
Друкарні 29-26.
В СПРАВІ ОГЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
25 сот.

15. вересня -- це день Українського Студента!

Переводьте збірки! Складайте жертви на Допомоговий Фонд Українського Студентства!
Чековеkonto в П.К.О. Варшава ч. 153735. Т-ВО ПРИХИЛЬНИКІВ ОСВІТИ у Львові, Сувінського 21.

Чергова чистка компартії.

Львів, 13. вересня 1929.

Комуністична партія в Радянському Союзі після смерті Леніна раптом почала розкладатися «з голови і в членах», уживаючи відомого середньовічного вислову. Боротьба за владу у партії та за владу сириччинила численні «чистки», тобто усування від впливових становищ у партії та в державі тих елементів, які в цій боротьбі прогнали. Так відбувалися насамперед основні чистки керівників комуністичної партії. Дішло до того, що в партії усунуто навіть таких заслужених діячів як Троцького, Зіновєва, Раковського, Радека та цілий ряд інших старих більшовиків.

Ніжніше потрапили свої впливові становища в партійній апараті і в державному апараті такі: Бачі як Томський, недавній партійний теоретик більшовицького професійного руху й Бухарін, недавній теоретик основ комунізму взагалі. Вже по-новітньому усунуто в відповідальних державно-партійних становищах і в партії і в державі. Бачі як Томський, недавній партійний теоретик більшовицького професійного руху й Бухарін, недавній теоретик основ комунізму взагалі. Вже по-новітньому усунуто в відповідальних державно-партійних становищах і в партії і в державі.

Та крім мотиву боротьби за владу грав при переведенні цих чисток дуже велику роль ще один мотив. Всі ці старі комуністи, які активно держали більшовицьку революцію й були її опікунками, бачили, що вона дала щось зовсім інше, ніж вони сподівалися. Сірі будні, які наставали в Радянському Союзі, одних з них остаточно протверзали з революційних ілюзій. Всі ці елементи почали виступати на те, що треба кинути революційні експерименти й взятися до звичайної відбудовочної праці. Так повстав так званий «правий ухил». Він був небезпечний для комуністичної партії тим, що неминуче мусів довести до певної демократизації всього радянського ладу, а тим самим до скасування теперішньої диктатури самої комуністичної партії. На-вмості ухил «лівий», ухил Троцького, пропонував поворот від політики «лівого» до політики «правого» до засобів «воєнного комунізму», до нових розв'язувальних проб організації та будівництва світової революції. Цей ухил був небезпечний тим, що загрожував у своїх наслідках катастрофою цілому Радянському Союзові.

З огляду на те, зрозуміло, що комуністична партія вела істинно самоохоронні, мусіла далакою поборювати і правий і лівий ухил. Вона мусіла постаратися задержати як себе, так і все життя Радянського Союзу в стані рівноваги, яку встановлює для неї введення «нової економічної політики». Цим і пояснюється ухил Сталіна та його політики серед широких мас комуністичної партії.

Ті «чистки» партії, які відбувалися в зв'язку з ліквідацією правого або лівого ухилів не треба змішувати з тими чистками, яку переведено тепер. Ці чистки мали внутрішньо-партійний характер і були спричинені імперативною потребою задержати єдність провідних засад партійної політики. Тому вони обмежувалися в головному до

усунення з партії відповідних ідеологів, провідників та організаторів. Це була чистка керівників партії. Теперішня чистка має характер масовий, характер чистки партійних членів. Це з одного боку чергова проба поліпшити ґрунтовний склад партії, а з другого боку своєрідний, відповідно до можливостей радянського ладу, прояв демократичного принципу публичної відповідальності за публичну роботу. В обставинах демократичного ладу, який забезпечує волю преси, волю зборів та слова процес усунення від влади шкідливих елементів звичайно відбувається безстанно й безпереривно. Цього нема й не може бути в обставинах радянського ладу, бо там нема політичної й громадської свободи. Диктатура партії з її неперемінними вимогами, що всі її члени, всі «відповідальні» робітники стають практично не відповідальними у своїй праці та на своїх уладах. І вихід з цього лише один — загальна чистка партії.

Одначе так є лише в теорії. Лише в теорії чистка робиться з метою перевірення складу та

Стереженого Бог стереже!

Обезпечуйте збіжжя і пашу від огню в Т-ві Взаїмних Обезпечень „Дністер“
Львів, вул. Руська ч. 20.

праці партійних кадрів. Це перевірення мусить відбуватися, як і все інше, за радянського ладу лише шляхом бюрократичних партійних комісій. Тому воно в головному ніяк не може освіжити свого основного завдання — викинути з партії шкідливий елемент. Тільки одне завдання, зрештою дуже важке, виконує така масова чистка — вона скріплює почуття партійної дисципліни й заново притрапує всім, що партія ще й досі є єдиною «життєвою підставою» в усіх сферах радянського життя. І властиво в цьому полягає для партії практична цінність переведених нещодавно масових чисток.

Сенсаційні арештування в Німеччині.

На слідах бомбових атентатів?

Велику сенсацію викликали в Берліні і в цілій Німеччині численні арештування, переведені поліцією в Шлезвігу, в околицях Гамбурга і в Берліні, у висліді слідства в справі 11 бомбових атентатів, що мали місце в Німеччині в часі останніх місяців. Шлях берлінська преса без вимку пише, що цим разом поліція поклала дійсно руку на терористичну групу, яка організувала свої атентати в політичних цілях.

Подробичні арештування виглядають справді дуже сенсаційно. Вже по трьох перших атентатах підозріння поліції зверталися на групи, що були свого часу вмішані в убивстві Ратенау і в замаху Северінга. У висліді обсервації звернуло на себе увагу факт, що в часі атентатів заприймчено заведні одні і ті самі самоходи. Заряджено обсервацію пасажирів одного з тих авт. Нікельса, б. капітана поліції. Ізлучи до його сліди, переведено несподівано реалізу в гамбурського банкового урядовця Пун-ера, в якого мешканці відкрито готову до вжитку некольну машину, сконструювану в такий самий спосіб, як бомби, що їх ужито в часі останніх атентатів. Арештовано очевидно Пун-ера, а небагато потім і Нікельса. Тому, що останній удержував близькі зв'язки з редакцією щоденника „Ліндфольк“ (виходить у Цегое), поліція арештувала всіх членів редакції цього органу. Той самої ночі арештовано б. поручника Вешке, керівника народно-аграрного руху в Шлезвігу, а також годинникаря Пазена, підозрілого у сконструюванні ценової машини.

На другий день поліція доконала дальших арештувань серед осіб, що мали зв'язки з арештованими, особливо в лівійчій Німеччині. Також біля Бреслау арештовано дві особи, а в тім провідника народно-аграрного руху Гамкенса, що був на агітаційній подорожі по Шлезвигу. Загалом арештовано досі в цій справі двадцять кілька осіб.

Щоденник „Ліндфольк“ є органом шлезвигсько-гольштинського хлонського руху, що побо-

рює теперішній адміністраційний апарат і стоїть у протиставленні до народно-соціалістичного руху (гітлерівців). Орган цей замкнено, а нач. редактора Брунона фон Сальомона разом з іншими співробітниками арештовано. В Берліні арештовано Ернста фон Сальомона, літерата і брата редактора „Ліндфольку“, що був свого часу засуджений за співучасть в убивстві Ратенау на п'ять літ тяжкої тюрми і жив у Берліні незгодований, хоч мав аж три мешканки. Другий арештований в Берліні тип, Ганс Герт Тохов, відсидів кару 4 і пів-літньої тюрми за участь у убивстві Ратенау. Він є братом Вернера Тохова, одного з головних убивників Ратенау, що відбуває тепер кару 15-літньої тяжкої тюрми.

Півурядовий комуніст каже, що часта арештованих належала до давньої організації „Консуль“. Одначе невідомо, чи творить той організації, б. капітан Ергардт, має якийнебудь зв'язок з останніми бомбовими атентатами. В найближчому часі сподіються дальших арештувань у цій справі.

Японія приступить до англ.-амер. порозуміння?

„Дейли Телеграф“ повідомляє, що в зв'язі з англійсько-американськими переговорами в справі морського роззброєння японський посол у Лондоні одержав від свого уряду накази не кидати Лондону та не починати відпустки. Японський посол має слідкувати перебіг переговорів і мабуть узяти участь у тих переговорах. Це означає, що Японія хоче приступити до євентуального англійсько-американського порозуміння. Як повідомляють із Нью-Йорку, англійські представники в справі роззброєння на морі розглядають тепер докладно американський уряд при особистій участі през. Гувера. Відповідь Зау-Ч. Держав доручать Мекдональду мабуть із кінцем тижня.

РЕСТАВРАЦІЯ І КАВАРНЯ

вул. Костюшка ч. 1. — Телефон 8-88.
ВІДКРИТА З ДНЕМ 14. ВЕРЕСНЯ ч. р. в передвоєнному характері! — під новим, фаховим Зарядом. Трагічний перестанок ріг Костюшка-Синьстуська
порука: задрот і гістичні — сидіння, облік, вечери та добрі переноски. — Обід — меню, з трьох страм — 2-20 зол.

ЦІНИ ДШЕВІ.

ОКРЕМА КІМНАТА для замкнення товариств. — ЩОДНЯ КОНЦЕРТ, першорядної, салюнової оркестри від 8-1 години вечором.

Управ. і Ст. Зілинський і Сна.

„НАРОДНІЯ ГОСТИННИЦЯ“

прикріпте, що правдиве, бо походить не від порогів комунізму, але від самих таких комуністів. Видавничу діяльність Інституту Книгознавства. Київський Інститут Книгознавства видає у державному Видавництві України на дні такі публікації: Іноземця: „До проблеми національної бібліографії на Україні“; Артюхова: „Трутовський-Історіограф“; Петрунь: „З історії збирання рукописів на балканському півострові“. Друкується такі праці Інституту: „Бібліографічний покажчик української преси з 1914—1916 р.“; „Бібліографія чужомовної літератури в українських перекладах“.

На шкільні теми.

Яка гімназія нам потрібна?

Це питання, порушене вже стільки разів, яке ще востаннє хочби частинного вирішення. Ніхто забув не стане заперечувати, що наше середнє шкільництво далеко не відповідає вимогам часу, та мимо того майже нема спроб до реальної його реформи. На кожному місці звертається увагу суспільності лише на те, було би старокласичний тип гімназії був найкращий і тому до нього звертається значиння й вартості цього типу. Ім'яно вважали, а завершує лише до II значиння для нашого народу під сучасну хвилю.

Куди головню відкидає дорогу старокласична гімназія? Принципіально на всі факультети, та урядничі посади. А в дійсності, оскільки гляти в практичного становища можна сказати коротко: на теологію, філософію та право. Дав кося, щоправда, вступ і на практичні фахи, однак трудно віднести вранішню, щоби якраз виховані виключно в душі, та, та на основі програми старокласичної гімназії приносило щось особливого корисного для образования в напрямі практичних фахів. З тієї причини осталися реальною наші молоді фактично лише три акадмічні фахи, а яких два перші означають менше або більше зрозуміло: „державну службу“. Вислідом цього виключно старокласичного гімназійного шкільництва є якраз курйозна цифра 60 проц. українців на філософії, себто на фаху, який представляє лий може найменше реальне забезпечення. Пора вже раз зрозуміти, що нам інтелігенції не лиши треба, але просто відчуватися ще все застрашувати браки II, однак брак не спутаних „урядовців“, а свободних кадрів інтелігенції, незалежної від примх першого лішого урядовця, якого повсюди констеляція принесла на ніколи не вміє становити. Пора вже раз собі згадувати, що українцеві при теперішніх обставинах ніколи не осмислю становити справжнього урядовця, що він завжди буде займати лише підрадне місце, що він буде лише толерований в уряді, та якийсь будуть до нього відноситися з підозрінням. Головна частина інтелігенції мусить халатуватися до реальної діяльності, а не „невинної“ вранішньої посади. Як фармація, медицина, торгівельна вища школа, політехніка і т. д., факультети, які під сучасну хвилю дають значно більші можливості на шкільно-дійсно певне, незалежне забезпечення, а тому геть з філософії, а звертаємо увагу нашої молоді більше на практичні фахи. Доводяться різні перепони, які зустрічає наша молодь при вступі на практичні фахи, не можна покинути ще в тієї правди, що орієнтація на них не дуже давна і що мало ще заінтересовані в них, а ще більше дивного упередження, що всі фахи вимагають надзвичайно великих витрат. Та якщо у цьому і є дещо правди, то оцінюють у цьому напрямі приносить оцінку не лише академію, але й усієї суспільності великі шкоди.

Наш промисл представляє ще й досі тільки дивак побажань. А чому? Зайва річ повторяти вступу фразу про „недостаток капіталу“. Безперечно ці недостатка є, але чи не в значно більшій мірі достаток дійсно фахових сил, вдатних підняти до самостійної творчої праці у ділянці розбудови нашої торгівлі й промислу. Зайва річ слухати такі твердження про неадісність нашого народу до промислу й торгівлі. Навпаки, як тільки ала в наших одиниць зможе пропретися на вишнішє місце, хочби на еміграції, викладе довісім не пересіли практичної адісності. А чому сих промішл у нас так мало? Діється це не тільки через брак капіталу, але передовсім через брак підготовки молоді до практичного життя.

Не думаю пропугувати гадки, щоби старокласична гімназія Рідної Школи замкнути. Навпаки, який хочби спійняти владати свою дитину до гімназії „Рідної Школи“! Хочу лише висловити побажання, щоби „Рідна Школа“ займалася й організацією середшкільних закладів, де ученики вставали би більше підготовки для практичних та вісних фахів.

Вима сумніву, що реформувати наші гімназії в душі новокласичної або гуманістичної гімназії середшкільного типу, будов для нас а ріжних дитини

надоцільно, бо й в психофізичного боку вони ледви чи відповідають потребам і в діам адісностей молоді. Стара річ, що математично-природничі адісності, або краще інтерес для цих наук ароджується у молоді щойно від якої четвертої класу гімназії. До четвертої класу бувають ученики звичайно фізольогіями а оцісля або такими лишаються, або заінтересовуються математично-природничими науками. З другої сторони мабуть і це відповідає дійсності, що підстави фізольогії дістаються звичайно в нижчих, а не у вищих класах. Це легко арозуміє ще й а той причини, що підставою фізольогії є головню пам'ять, яка то адісність ароджується в дитині досить часно, а в природничих науках, особливо у математичній та фізиці навпаки ставиться більше вимоги до абстрактного розумування, яке в дитині ровинається значно пізніше. Крім того відповідає мабуть також дійсності те, що найкраще і найліпше навчити дитину вчитися і думати при допомозі фізольогії, яка починаючи сухим, майже безкритичним запам'ятуванням слів та граматичних правил поступенно витворює абстрактні поняття й учиться дитини їх у логічній комплексі. До того додучується ще й моральню вихованя вартість науки античних мов, яка у цьому віці дитини найкраще прищиплюється.

Тому то звертаюся огнем до наших компетентних педагогів а проханням застановитися остаточно над реформою або новозаснуванням приватних гімназій „Рідної Школи“, де до четвертої класу позитивісля старий класичний тип без греки а від четвертої класу далі поступенно редукується би фізольогічно-філософське навчання, нп. латину зредукувати на дві до три години тижнево, на користь природничих наук, які дають справжню підготовку до практичних наук на університеті або в інших школах. Якщо-б, нпр. у п'ятій класі ввести начеркову геометрію, тоді наша молодь малаб кращі можливості зацікавитися такими школами як „Школа будови машин“ у Поляни, яка дає побіч чисто практичного зміня технічних робіт ще й обширне теоретичне анання. Особливо підкреслюю вагу цієї школи для нас, бо наша промисловість є щойно а зародку і тому поля для праці інженерів у нас ще дуже не богато. Навпаки, люди а дильшомаи школи будови машин мають добре анання майстерської праці, а а цієї причини можуть вони самі засновувати власні парстати. Іх обширне теоретичне анання дасть їм спромому переступати граніци ремісничого рівня, і таким робом творити завдання наших фабрик, котрі щойно пізніше розбудовувалиб інженіри.

До того булоб на часі учити поруч краєзнавства хочби перші основи національної економії, а при географії звертати головню увагу на економічну географію. Рівночасно булоб побажанням, щоби при навчанні хемії аверталоса увагу на її технологічне приворозлення. Щоби навчання мало дійсно реальний характер, слід як педогогів покликати для цих практичних предметів не педагогів-філософів а фаховців, яких у нас вже на щастя не бракує.

Молодь, яка перейде такий вишкіл, зможе аовсім інакше підходити до всіх вимог нашого суспільно-господарського життя, бо цей тип школи задержить моральні якості класичного шкільництва, доповнений практично розумовими якостями математично-природничого навчання. Крайній вже час вийтися справді за реалізацію такого плану і виробити програму навчання.

Д-р Роман Могилницький.

На господарському фронті.

Свято українських хайборобів у Стрию.

Дня 8. вересня ц. р. відбулося в Стрию заходами Повітового Союзу Кооператив і Філії „Сільського Господаря“ велике свято українських хайборобів. У святі взяло участь поверх десяти тисяч селян. Не зважаючи на лиху погоду на свято прибули наші селяни а найдавших закутків повіту. Прибула й сільська інтелігенція.

Свято розпочалося соборною Службою Божою на цвинтарі біля церкви, яку відправив уроченьє стрийського повіту о. мітрап В. Базюк. Глибоко обдуману проповідь виголосив о. Височанський.

По Службі Божій усталив похід дир. Колоніський. На чолі походу йшли сільські прибрані дітяно, за ними ала Маслосоюзу, Повітового Союзу а Станиславів та Бучач, якіми приїхали тамошні кооператори на свято. Похід членів кооператив розпочинали чети пластуни та пластунок. За ними йшли делегати львівських та сусідніх кооперативних установ. Далше йшли карими чирками члени кооператив, кожна кооперативна мола табличку а написом місцевості. В середині походу йшли ві а добряськими дитачами-жінками, що співали гарно обаянкові пісні. Другий ві а серед походу — це косарі а косачки та пісню на устах. Ціле місто вилягло на вулиці і а очей глядачів було видно, що розуміють, яка

то нова організована сила йде перед ними. Особливо здивували глядачів довжезний ряд сільських, сорок дві. Всі побачили, що наш селянин, то новітній, модерний господар, що йде а духом часу.

Великий майдан Повітового Союзу ледви помістив міси народу, де відбулася Святочна Академія. Перший промови голова Нада. Ради ПСК о. А. Пеленський а Лисичів та привітав гостей — делегатів зі Львова посла О. Луцького, дир. М. Творидла, дир. Дякова зі Станиславова, дир. Демичука а Бучача та всіх членів, що прибули на свято. Пос. О. Луцький виголосив краснорічну промову, а якій представив здобутки стрийського Союзу, виклав на дальшій шляхи праці організованих хайборобів. Нинішнє свято це заповука, що нікому не удасться відвести хайбороба від його організації в кооператив і від „Сільського Господаря“. Від Центросоюзу промовляв дир. Творидло, від Маслосоюзу дир. А. Палій, меш. д-р П. Лисак витав свято від Журавенщини, дир. О. Диків від Станиславщини. Селянин-кооператор в гарній промові сказав, що українські селяни азнають вже свій шлях і під проводом української інтелігенції певню діядуть до своєї цілі. Другий селянин промовив до зібраних імпровізованим віршом. В часі Академії та походу співали дуже гарно селянські хори а Колюхова, Гірного та Добрян.

Це величаве свято українських хайборобів закінчили зазивом до дальшої праці дир. Колоніський і а тисячних грудей залунав народний гімн „Ще не вмерла Україна“ та „Ой, у лузі червона калина“.

З повагою і в великому порядку розходилися хайбороби зі свого свята. Не була де звичайна парадка, не був перегалд сил. Хайбороби виділи, яку снау вони становлять і що даремні зусилля тих, що хотіли би звести їх а правильний шляху — а національної господарської організації. Свято закінчилося всенародною забавою в Добрянах.

А. Андрієвич.

Стрий, 9. вересня 1929.

Господарка в одній місцевості.

Як живе і які порядки заві у Трускавці п. Ярош?

Уже кількома наворотами писалося а „Ділі“ про відносини в Трускавці і про різні неагоди й терпіння широких кругів місцевого населення. Нещодавно був допис у „Ділі“ про шкани українського населення, якому не доводилося завіт на фестини, аби — Боже борони! — кураційники а Варшави чи а Познанщини не побачили, як культурно вміє банитися місцева населення й аби один чи другий з них не піапоміє через закупи біагет культурно-освітніх починів українського селянства.

Та ці шкани українського населення — це тільки одна сторона медалі. Варто поглянути й на другу: господарку асемогучого й необмеженого нині власника Трускавця п. Яроша, що як посадник цієї кураційної місцевості опалував й аовсім і підпорядкував її зі всім і вся своїм власним інтересам.

Як веде господарку в Трускавці асвладний Ярош, видно найкраще а того, що він а колишніх 5 проц. свого посідання в цій місцевості доав до того, що нині Трускавець — це власність його і його спілки. Місцеве населення побавлено аських прав, воно не має ніякого голосу й оцінилося на становищі парії. Йому не вільно навіть заглянути до ресторану на терені купельного заведення, воно не сміє навіть аступити до парку без перепустки чи легітиматії. Що більше: місцевому населенню заборонено навіть ходити по громадських теренах, а навіть ходити чи їздити по повітій дорогах. Наче зачумлений! За переступлення приписи п. Яроша в цих справах падають на людей кари, як а рога обаясності.

В дальшому варто зазначити, що води а Трускавці не дістаєш, хочби потребував її для риттування зімізлого. Одна-єдина а головна керинця замкнена на ключ. Хочете води — мусите купувати содову воду виробу Яроша і на це нема ради. А від якогося часу замкнено для населення й дорогу до Городища, якою воно ходило без перепони від непамитних часів. Поліція, що пильнує цього переходу, не пускає туди нікого, так, що кональний робітник, які ходять шодня до праці, мають 4—5 км. дороги більше.

Та це ще далеко не все. „Нафтуся“ не вільно нині черпати місцевому населенню під строгами карою, навіть тому, що має спілків ґрунти. А щоб довести до своєї злизна виірміної цілі: посісти „Нафтусю“ на власність, страшать п. Ярош населення викласненням, хоч „Нафтуся“ лежить переважно на ерекціональних ґрунтах. Ці ґрунти оцінюють на них 3 (три) мільони зол., а п. Ярош має би охоту виірмити їх за свій маєток, що вартує не багато більше, як 300.000 зол. Несогірші анетити, правда?

Про всіякі інші порядки й розповідки п. Яроша другим разом.

— Каварня і ресторан „Народньої Гостиниці“ будуть урухомлені та віддані до прилюдного користування в суботу 14. вересня ц. р. Посвячені основно відновленню людскої не відбулося у півторці, як у нас заповідалося, а технічних причин. Невідважно відбудеться посвячення в п'ятницю, 13. вересня, в 7. год. ввечері. Підприємцями ресторану й каварні стали українські фахівці й веденні таких справ пп. Зелінський Степан, Рекшінський Василь і Балає Михайло. Не сумніваюся, що тепер стане каварня і ресторан „Народньої Гостиниці“ місцем товариських сходів усіх українських громадян зі Львова і краю, як це було перед війною. На всякий випадок не відмовляйте українцям підприємство повністю.

жати в українських колах саморозуміння підтримку.

— **З "Союзу Українок".** В суботу дня 14. і. м. в 6 год. пополудні відбувся першій поважний і ширший сходина "Союзу Українок", на яких делегати С. У. на жіночі конгреси, що відбулися в Женеві, в Берліні і в Празі, поділялися враженнями з міжнародних жінок. Не сумніваємося, що на ті сходинах поспішили усе з'ясувати жіноцтво, як членів С. У., та ті його прихильники, які досі не встигли вислатися у членів своєї організації. Крім інтересної теми наради, сходина замінила ще також тим, що члени С. У. зберуться перший раз у власній домівці при вул. Підвалах ч. 7.

— **Арештування Шепанюка?** Львівська "Нива" приносить звістку, що нашого священика о. Шепанюка, який душпастирює в Києві від 1918 р., арештувала радянська влада, обвинувачуючи його в якихсь більшовицьких зв'язках з польським клиром, чи щось такого.

— **Стан міського театру у Львові.** Львівський міський театр перейшов у стан провізії. Обидва теперішні директори пп. Барвінський і Заремба внесли офіційно свою резиміацію, тому, що о театральна комісія не прийняла їхніх умовин щодо нового бюджету і щодо нових підмостків за цей сезон. Поки що театром управлітиме окремих комітет від міської ради, що вибере для цього одну особу як провізоричного директора.

— **Загрозений поїзд.** На шлях, яким їхав поїзд із Варшави до Львова, поклали хтось велику камінь, недалеко стації Палениця; який машиніст не був її догляду, була би катастрофа.

— **Літаки.** Англійські летунів встановили новий рекорд швидкості 572,8 км. на годину. Останній обсяг був 532 км. — В околиці польського села Михайлово впав радянський військовий літак, що заблукав під час маневрів. — Радянський літак, що вибрався на острів Врангеля, пропав без вісти.

— **Річні вістки.** Торговець прусська палата підготував проект загострення іспитів для шоферів, а огляду на зростаюче число катастроф. — В Японії великі совені ашицян багато рижових піл. — Відповідальний редактор комуністичного "Ліманіте" в Парижі засудив на рік в'язниці і на 2000 фр. за бунтування війська. — Відомий грецький опришок Тататца пірвав 7 учасників прогулянки в околиці Атен, між ними одного сенатора; він домагається за них 4 мільйони драхм викупу. — Берліт оснував літературну річну нагороду на 10.000 мар. — В одному кінні в Львові вибухнула пожежа; наслідком паніки було багато ранених. — В одній фабриці в Неаполі завалявся стелі і вбила 10 робітників; 19 ранених. — Берлінський соціолог д-р А. Вірт обравував, що від 1914 р. в Європі зросло населення на 50 мільйонів, себто військові втрати за цей час є врівняні з великою надлишкою. — У віденському саді Шенбруні сім відпочити бузаво, що прилетів безпосередньо в Версаю за обручкою на нозі. — Була велика книжка Марія Павлозна іде в Парижа до Нью Йорку на посаду управліючої відділу жіночої конфесії в одній великій фірмі.

— **Замість іспитів зрілості.** В Прусії, Баварії, Віртемберзі, Бадені, Тюрингії, Браншвейг і Гамбурзі завели тепер спеціальні іспити "зрілості" до вищих шкіл. Вони заступають свідомство зрілості. Між цими країнами і територіями прийняли спільну умову, що студент, який здасть такий іспит в одній місці, може бути прийнятий у другій.

— **Партія на ліхтарі.** Одна громадянин з Осло позичив норвезькій комуністичній партії 8.000 корон; а що партія признала ці гроші спільною власністю і їх не віддала, він подав партію в суд і дістав судовий дозвіл на ліхтарі. Він дістане за цих 8.000 корон імовірно цілу шафу комуністичних брошур і летючок.

— **Невідома недуга.** У дзавковім шпиталі в Бомбю лікарі ствердили дивну недугу в 16 пацієнтів. Шпиталь зачинили, щоби прослідити її ближче. Сім осіб померло. Деякі лікарі догадуються, що має це бути якась новітня форма тифу.

— **Пошана і гонорар.** Пруське міністерство освіти прийняло вже давніше постанову, яку тепер відійняти реально; матері, що має 12 (!) дітей, належить спеціальна пошана від уряду. Така пошана дістане дарунком у формі порцелянової чашки. Однак на її бажання вона може за це дістати відповідний гонорар: 100 марок. Кожен, хто знаходиться у вищійшій нужді, тоді уряд може і в прийняти допомогу (одноразову) в розмірі 200 марок. Таких почесних дарунків роздали в "урядові" 1927-28 році 190 (а цього року вже 150). В дотичній розпорядку є така відповідь: "Головну увагу повинні відповісти органи влади на те, щоби при роздачі почесних дарунків брати головно на увагу раніше відступлені місцеві території." Одним словом: заохочувати на таких територіях матерей, що вже мають одиництво дітей, щоби далі 100 марок поділили ще жинають за дванадцять. Якби про ці факти не повідомляв такий авторитетний орган, як "Берлінер Tageblatt", то це нагадало би на сатиру.

— **Новий здобуток науки.** Берлінський професор д-р Франц Сімон ствердив новими дослідами, що при вищійшій високій температурі тіло може знаходитись у стані кристалізації. Тому вдалось довести до тиснення 6000 атмосфер на гелій і цим перетворити його в цінний стан. На його гадку і центр землі не є пливким, як досі думали вчені, а наслідком незвичайно сильної температури є твердин. Від поверхні землі до її осередка є віддала 6380 км.; земля кора на якій живемо є лише сотою частиною цього простору. Що є під нею, про це можемо творити тільки гіпотези. Але фактом є, що коли сверлили в глиб землі, після кожних 33 м. температура зростає на одного Цельсія. Якщо температура зростає би так далі рівномірно, тоді вже при 100 км. вона мусіла би дійти до нечуваної спеки 3000 степенів. При 2000 км. була би вона менш-більш рівна температурі сонця. З цього робили висновок, що в такій температурі ніщо не є в силі жити. Однак — робити свої виводи д-р Сімон — не треба забувати, що одночасно зі зростом температури в землі росте також сила натиску шарів землі. Між спекою і натиском іде щораз більша боротьба у глибині землі. Якщо цей натиск є досить великий, тоді він у силі стримати метал у твердому стані. Д-р Сімон стримував наслідувати в своїй лабораторії цю боротьбу двох ріжних сил і доказав, що метал вже при температурі 4000 степ. під сильним натиском не тануть і не перемінюються в пар. Все питання тепер у тому: чи все це відбувається так само і в осередку землі, де повинна панувати температура: 100.000 степенів!

— **Потонув вояк.** Стаціонований в Плотичній (поя, Бережані) рядовик 52 п. п. Венедикт Семер потонув під час купелі в Стрипі.

— **Прийми моди.** Багаті дами і ті, що хотять їх наслідувати, почали носити до вечірних суконь рукавички зі золотої шкурки. Біла рукавичка виділяється ніби вже за білістю. Мода на золоті капці, вижиті на балих, уже була. Носити золоті зуби на переді належить досі до доброго тону. А тому, що в моді панує досі тенденція заводити гармонію в усьому одязі і добирали до одних частин гардероби другі, подібні, то за золотими рукавичками й капцями швидко може прийти черга на золоті панчохи, сукні, бляшки, плащі й капелюхи. Бо живемо в добі загальної економічної кризи.

— **Друкарський чортик змінює у вел. фейлетоні "Зі Львова до Кембриджа" у 3-й шпальці 3-й рядок з низу слово "капцями" на "кранцями".**

— **Особисте щастя і економічне становище** можна забезпечити одночасно своїй рідні лише одним способом: життєвим забезпеченням, яке перевозять всі українці в українській Товаристві "Карпати". Львів, вул. Руська 18. 399

— **В конкурсі на наукову працю,** оголошену в "Ділі" (ч. 202 з 11. вересня 1929) займал друкарська помилка в зиголовці і. теми. Замість "Знання України у світовому господарстві" має бути: "Значіння України у світовому господарстві", — на що звертаємо увагу інтересованих. 1-1

— **Управа Народної Лічниці у Львові** повідомляє, що в Нар. Лічниці просвітаються Рентгеном в діагностичних цілях щодня від 11-12 год. передполуднем в винятком суботи і неділя. Просвітає п. д-р Рудницька-Кришталська. — Рівнож повідомляється, що з днем 15. вересня отримався в Нар. Лічниці алкарсько-дентистична амбулаторія. Години орд. від 2-5 попол. щоденно з винятком неділя. Проводить амбулаторію д-р Михайло Бойко. 515 1-1

— **Важке для шкільної молоді,** передусім для молоді з провінції. Шкільні, нові й уживані, книжки для ріжних заведень продає і міняє найкращіше книгарня А. Бардаха, Львів, вул. Крайська ч. 1. — Замовлення з провінції — відвотно. Обширні шкільні терміари, із записником на 1929-30 р. по 20 сот. 517 1-3

Дописи.

МОСТИСКА. (Шевченківське свято, Заходом читальні "Прогрес" в Мостисках підсвяткував свій повіт дня 26. серпня ч. р. дуже величаво 69-мі роковини смерті Т. Шевченка великим концертом в залі польського Сокола в Мостисках, яку по березі виповнило не лише все місце українське громадянство, але рівнож величезне число на концерті поляки і жиди. Треба признавати, що свято приготувало старанно і вложено в нього чимало праці, бо програма складалась аж в 16 точок, в які входили хорі мішані й мужські, сольсесні і дуети та а декламації. Особливо багато праці посвятив о. проф. Диглазевич у виконення хорів, коли згадувати, що місто Мостиска має всього в українських інтелектуальних родин, а співачок і співаків треба було статати в сім. На свято прибув наш посол д-р Стеня Вільд з Геролаха, що виголосив гарно обдумане вступне слово на тему: "Шевченко — поет поне-

Дозвіл на збірку на "Українського студента" наслід цього року з асоціацією української школи, тому не є важкої акції — не надіється на час — писали наші збірки акції. Товариство дістало з'ясувати лише на односторонню збірку, що ємим у великій мірі причиниться до зисливих пригоди — а збільшила платити. Тому гарно прозвучало Шановний Громадний **ВІСНИК ЛАТИН СПІВАННЯМИ НА Ч. П. К. О.** долученим ним до "Діла", "Нового Часу" і "Вісника". 490 2-3

Тво Прихильників Освіти у Львові.

полоних". Своєю промовою виголосив и. посол з нимом собі: враспротичність, тому не знаю, що вона зробила помітне враження не лише на своїх, але й на чужин. Під цим настроєм пройшли всі інші точки свята, які виконали дієсно гарно. З солістів треба відмітити п-ну М. Степанів, яка має чудовий, сильний сопран і широкую скалку. Гітним партнером п. Степанівчича був п. М. Повиданець, металічний баритон з задрасовою геротичного тенора. По концерті відбувся в залі "Народного Дому" сирочий, комерс. що його відкрив голова місцевої читальні о. дек. Р. Купіль, який сердечними словами подякував усім тим, що своєю працею і співучасті в концерті причинились до гарного успіху Шевченківського свята. Посол Білий у своїй тоасти відіє цивілізний успіх свята і жалів, що українці Мостисками підчас більших національних свят привезли не прожити салі у поляків. Тому завершує з торжествим закликком до молоді, щоб вона вела в свої руці розбудову салі "Народного Дому" в Мостисках, так, щоб найближчі Шевченківські роковини відбули вже у власній хаті. Присутні, захоплені словами посла й о. Андрія Пшенявського, парха зі Старави, вибрали на внесення посла Білія новит. організатора о. А. Пшенявського готовити комітет, що має би зайнятися розбудовою салі "Народного Дому". В склад цього комітету ввійшла сама академічна молоді, а це для заборужу, що вона своєю рідністю і молодечим запалом деще до діла до швидшого успіху. Членами комітету вибрали: Ярослав Гуйніш, Василь Салевич, Марія Гамерська, Марія Пшенявська, Мих. Александер, Олександр Купіль, Іван Попель, Теодор Колак, Галі Попель, Щастя Боже гарним починам! — Горька.

ЛУЦЬК НА ВОЛИНІ. (Звільнювання українських війтів). На цьому місці вже згадувалось про масове звільнювання українських війтів, які одержали від старостарства такого листа: "Na podstawie art. 94 rozporządzenia Komisarza Generalnego Ziem wschodnich z dnia 26. września 1919 r. (Dz. Ust. Z. C. Z. W. N. 217 poz. 215 oraz N. 11/44 poz. 130 z 1920 r.). Zważając Pana z zajmowanego stanowiska wójt gminy z dnem 31. sierpnia 1929 r. Urządowanie odda Pan swemu zastępcy za aktem zdawczo-odbiorczym". Це звільнення найкращих під фаховим оглядом українських війтів обурило населення, яке надіслало до Воєводства делегацію на делегацію. Вийді Повітовий Союдику змушений був також зареагувати на це подію прийняттям такої ухвали на своєму засіданні з 10 вересня: "Вийді Повітовий, розважачи справу звільнення зі становища розпорядженням луцького старости з дня 30/8 1929 року до Ч. 6848/29 війтів громад (гмін) Рожини-Бондарука Павла, Подонки — Гуцешука Степана, Чарунова — Глушука Андрія і що звільнення наступило на підставі арт. 94 розпорядження Генерального Комісара Східних Земель без подання причин звільнення постановляє ствердити, що звільнені війти Бондарук Павло, Гуцешук Степан і Глушук Андрій відзначались відрізними виконуваними своїх обов'язків і користувалися повним довіром населення, наслідком чого повинні звільнення на місцях трактується як акт політичної і пресії й викликало незадоволення населення. Про повне повідомити Уряд Воєвідський". Авторитетний голос Вийді Луцького Союдику виразно зазначає, що звільнення українських війтів є актом політичної пістимі іхне становище, а загалі, погіршилося з того часу, як редактор "Української Ниви", записався органами саморозбудови й кооперативу. Вже тоді в українських колах кружили різні чутки про те, що будуть звільнені всі ті урядовці, які не були на відкритті "Річної Хати", чи не визнавали цілковитості до "Української Ниви", чи не підтримували Крейтового Банку і т. п. Ці чутки набарають що тому значиння, що всі звільнені війти не належали до ніяких партій, ставалися до влади цілком зовільно, а Павло Бондарук навіть нещодавно отримав "хрест заслуги". Радний.

ЯВОРІВ. (Гімназія ім. О. Маковця "Рідної Школи" УПТ). Координаційна гімназія "Р. Ш." в Яворіві не є достаточо використана нашим громадянством. Звертаємо на це увагу, бо в нас значинно говориться про недостатку приміщення, недостатку місця у школі, про боротьбу, про вогорів, які "нам не дають" і т. д. У нас-же дещо іншаке. Стоїть величезний будинок з просторими класами — але націл порожними! Є з 200 учнями, але могобо

Один з батьків.

звернувши увагу стрийського українського купецтва на вагу і значіння організації та виказав, які користи матиме наше купецтво, коли буде згуртоване в один свідомий своїх завдань Союз. Організатор стрийського купецтва д. Іван Івашків, під котрого проводом відбувалися збори, висказав надію, що філія СУК. Стрий піде за прикладом Матірнього Т-ва і не лише згуртує біля себе українських купців у самому Стрию, але й на провінції. Заг. збори вибрали одноголосно Ів. Івашкова головою Т-ва, а відтак приступили до вибору ради, яка по першому засіданні (що відбулось зараз-же після закриття заг. зборів) уконститутувалася у цей спосіб: Іван Івашків — голова, Іванків Семен — заст. голови, Микитка Юліян — секретар, Вірчук Михайло — господар, Каміньський Андрій — скарбник, Козак Альфред і Дириль Василь — чл. ради; Возняк Павло і Гарасимів Юрко — заступники; провірна комісія: Борис Гриць, Петрика Іван, Пиць Михайло. Рада філії намітила п. Козака Альфреда на голову організаційної комісії, а пп. Яцкевича Вол. і Левицького Мих. як членів полюбовного суду. Збори відбулися в кімнатах „Української Бесіди“ в Нар. Домі, де тимчасом буде приміщене й Т-во.

— Памятники для творів уяви. Для звеличання провансальського поета Містрала утворено в Кассіс комітет, що має поставити пам'ятник одній з дієвих осіб його твору: Календалеві. З нагоди цього проекту париська преса звертає увагу, що в останніх часах що-раз частіше піддають

Наймолодший шофер. У правилах шоферів забули здається одну важну подробицю: який мінімальний вік мусить мати шофер чи керманчавта, його власник. Забули бодай про це в Парижі. Комунікаційна комісія рішатиме там одне принципіальне питання: чи може допустити до іспиту шофера, що має 3 роки? Співфабриканти дешевих авто і власники гаражів в Парижі 3-літніх Рожіє Гардаю іздаті уже від кількох місяців власним великим автом по одній дільниці, де є малий рух, діставши на це дозвіл поліції. Ця дитина не лише кермує автом з певністю рухів дорослої людини, вводить його в рух, наповнює бензиною, але знає також точно весь склад машини і вміє роз'яснити подрібно її механізм. Цей наймолодший шофер світа є насправді сучасним „ачидеркіндом“.

В друкарні Видавничої Служби ДСГО. Шифр. Рук. 408